

Recenzní posudek

Název publikace: **Udržitelný rozvoj**

Autorky:

Mgr. Pavlína Vrbová, Mgr. Zdenka Štefanidesová, Bc. Veronika Ambrozyová, Bc. Tereza Hypiusová, Bc. Jana Malinová

Odborná spolupráce:

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

Recenze:

Doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.

Vydal: Sluňákov – Centrum ekologických aktivit, Horka nad Moravou

Rok vydání: 2012

Podobně jako celá řada slov a slovních spojení, stalo se i sousloví *udržitelný rozvoj* zaklínadlem, jímž nejeden autor – ať už odborník či žurnalista – zakrývá všeobjímající jalovost a bezobsažnost svého textu a vlastních výpovědí. O to větší uznání si potom zaslouží publikace, které dokáží smysl slovům vrátet. A v případě recenzované publikace přehlednou formou tento smysl dokonce sdělovat druhým.

Metodická publikace *Udržitelný rozvoj* je určena pro žáky 8. a 9. tříd a středních škol a pro jejich učitele. Za její přínos lze považovat nejen to, že na konkrétních příkladech názorně ukazuje, co se konkrétně skrývá ve slovním spojení *udržitelný rozvoj*, s jehož definicí má leckdy potíže i nejeden slušně vzdělaný dospělý člověk, ale současně tento fenomén nahlíží z netradiční perspektivy. Nezabývá se primárně široce diskutovanými ekologickými problémy, o nichž se každý pubescent může dočíst na Wikipedii či i v populárním tištěném médiu, ale v konkrétních a do hloubky zpracovaných lekcích si všímá témat, která si běžně s „velkými“ globálními problémy a ekologií primárně nespojujeme. Přesto se jedná o témata, která jsou důležitá jak z globální perspektivy, tak v každodenním životě. (móda, jídlo, cestování, hluk, světlo a energie, internetový obchod, sport). Velmi cenným vkladem publikace tak je fakt, že ukazuje globální ekologické a sociální problémy v jejich propojenosti s naším každodenním životem a nebo je demonstruje na konkrétních domácích situacích (Lanovka ... ano či ne?). Pozitivum publikace spočívá rovněž v její neideologičnosti, nepředpojatosti, s níž k jednotlivým problémům přistupuje a pojímá je jako otevřené. Nepředkládá „velké pravdy“ a spásná řešení, nenabádá se vztyčeným ukazováčkem k askezi a zelené morálce, ale věcně upozorňuje na složitost problému a na to, jak k jeho řešení mohu

příspěť svým každodenním chováním, způsobem života, vhodně vedenou spotřebou. Složitost problému ukazuje prostřednictvím konfrontace odlišných názorů reprezentujících nejrůznější zájmové skupiny (např. případová studie věnovaná sporu o výstavbu lanovky na Praděd), nepředkládá jedno hotové řešení, ale nechává žáka samotného vytvořit si vlastní názor. Lze říci, že takto současně vychovává ke kritickému myšlení a osvojení si pravidel demokratické diskuse.

I po stránce didaktické se jedná o velmi hodnotnou publikaci, inspirující samostatnou práci žáků, podporovanou metodami zážitkové pedagogiky, simulačními hrami a týmovými úkoly. Metodika je zpracována dle modelu E-U-R konstruktivistické pedagogiky a navazuje v tomto na předchozí podobné sluňákovské publikace *Zelený ostrov a Zlatá niť*. Současně nabízí velké množství pestrým způsobem podaných informací a materiálů ve formě textu, tabulek, fotografií i grafů. Text splňuje náročná odborná kritéria, obsahuje řadu odkazů na tištěné i elektronické zdroje. Základ metodiky tvoří devět lekcí věnovaných aktuálním ekologicko-sociálním problémům a demonstrujících dopad našeho životního stylu na životní prostředí a chudší regiony planety. Následují metodické návody k uspořádání tematických dní, putovní výstava a ilustrativní fotokarty. Metodika pro učitele je doplněna mimořádně bohatým a pestrým souborem pracovních listů pro žáky, které je možno využít v rámci probírání a osvojování si jednotlivých témat. Publikace vyniká vysoce kvalitní grafickou úpravou, množstvím fotografií, kreseb řadou příloh zvukových, obrazových a filmových, které jsou dostupné na přiloženém DVD. Tímto splňuje jeden ze základních požadavků kladených na jakoukoliv didaktickou pomůcku, totiž názornost, a je tak vhodným zdrojem informací jak pro učitele, tak pro žáka. Vzhledem k její interdisciplinaritě, která v daném případě rozhodně není synonymem pro povrchnost, ji lze využít v průřezových tématech, jako jsou Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova, Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana.

Další předností recenzované publikace je skutečnost, že se nejedná o nějaký teoretický akademický spis, ale o dílo zkušených praktiků v oboru ekopedagogiky, které vznikalo na základě nejen dlouhých zkušeností svých tvůrců v oboru ekologické výchovy, ale také několikaletým zkoušením jednotlivých aktivit a metod ve školním prostředí, přičemž bylo přihlíženo k ohlasům a kritickým připomínkám jak žáků, tak jejich učitelů.

Vzhledem k výše řečenému publikaci plně doporučuji k vydání a k využívání ve školním vzdělávání jako velmi kvalitní a hodnotnou pomůcku, navíc přátelskou k uživateli – a to jak učitelé, tak žákům. Právě tímto vlídným a otevřeným přístupem lze dosáhnout toho, aby udržitelný rozvoj byl konkrétně žitou realitou, nikoliv pouze prázdňým akademickým pojmem a mediální frází.